

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОГО ТАКТУ ВИКЛАДАЧА МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

А. С. Сон, В. В. Добровольський, О. М. Стоянов

Одеський національний медичний університет

FORMATION AND DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL TACT OF THE MEDICAL UNIVERSITY LECTURER

A. S. Son, V. V. Dobrovolskyi, O. M. Stoyanov

Odesa National Medical University

У статті представлений аналіз методичних підходів, запропонованих кафедрою нейрохірургії і неврології Одеського національного медичного університету, щодо підвищення якості підготовки викладачів. Головним у педагогічному такті є ставлення викладача до своєї педагогічної діяльності, до особистості студента й до самого себе, вміння дотримуватися міри в застосуванні засобів виховного впливу та ефективно впливати на психіку студентів з метою кращого опанування навчальної програми.

The article presents an analysis of methodological approaches proposed by the Department of Neurosurgery and Neurology of Odesa National Medical University to improve the quality of academic and clinical work. Primarily in the pedagogical tact is the ratio of lecturer to his academic work, the individual student and to himself. Ability to follow in applying measures of educational influence and effectively influence the mentality of students in order to enhance the curriculum.

Вступ. Виховання основних рис педагогічного такту і тактовності здійснюється в процесі всього життя педагога. Це і сім'я, і навчальний заклад, і особисте оточення, але ми вважаємо, що саме під безпосереднім впливом досвідчених педагогів, колективу, в якому працює, здійснюється формування високої майстерності педагога, педагогічного такту зокрема.

Разом з тим професійна підготовка викладача визначається не тільки загальним розвитком, але й наявністю необхідних спеціальних знань, навичок. Викладач має володіти твердими знаннями в галузі педагогіки і психології, бути озброєним системою наукових знань з професійної етики, медичної психології і педагогіки. Такі знання потрібні для розуміння суті педагогічного такту, вимог та шляхів його розвитку. Певний рівень знань потрібен для того, щоби правильно, з наукової точки зору, будувати процес навчання і виховання, спілкування зі студентом.

Ще К. Д. Ушинський писав, що педагогічний такт "... формується постійно в людині по мірі того, як вона живе, аналізує свою діяльність" [1]. Формування і розвиток педагогічного такту – складний процес, тому на кафедрі нейрохірургії і неврології Одеського національного медичного університету створена система, за допомогою якої формується педагогічний такт у молодих педагогів.

Основна частина. В Одеському національному медичному університеті накопичений певний досвід підготовки педагогів високого рівня. Особливо позитивно впливає на підготовку педагогів система наукових знань, психологічних і педагогічних закономірностей, спеціальних тем з курсу медичної психології, педагогіки. Вона є найважливішою умовою формування у слухачів високої принциповості, тактовності, що характеризують особистість педагога-вихователя. Професорсько-викладацький склад передає студентам багатий досвід тактовної поведінки.

Під час занять у процесі повсякденного спілкування студенти отримують уроки педагогічного такту. В університеті практикуються круглі столи, зустрічі з відомими особистостями, ветеранами, досвідченими лікарями та науковцями. Такі зустрічі допомагають студентам і молодим вихователям проаналізувати, зробити висновки по своїй діяльності та поведінці. Проводяться лекції для молодих викладачів, в тому числі обговорюються питання педагогічного такту, а також обмін досвідом, аналіз громадської діяльності відомих науковців. Все це надає велику допомогу молодим викладачам, вчить їх правильно будувати взаємовідносини з керівництвом і студентами.

Суттєву роль в озброєнні педагогів знаннями та виробленні єдиних поглядів на питання виховання студентів, у формуванні тактичної поведінки, відігра-

ють науково-методичні та науково-практичні конференції університету, в тому числі з участю нашої кафедри [2].

Які, на наш погляд, основні напрямки формування педагогічного такту використовуються на кафедрі нейрохірургії і неврології?

По-перше, це глибоке вивчення, узагальнення і використання в практиці досвіду педагогів з високим рівнем розвитку такту. Головним напрямком цієї діяльності ми бачимо роботу колективу кафедри, де зібрані високопрофесійні педагоги. Для молодих викладачів необхідні індивідуальні заходи допомоги опанування педагогічною майстерністю. Когось треба уважно контролювати, другому необхідно допомогти глибше оволодіти психолого-педагогічними, етичними знаннями, третьому підказати про зміну ставлення до педагогіки, четвертому рекомендувати більше працювати над навичками у керівництві своєю поведінкою, п'ятому допомогти створити необхідні умови праці та відпочинку і т. п. Саме тому колектив кафедри робить конкретні висновки, формує громадську думку, використовує різні форми роботи: засідання, зібрання, семінари, індивідуальні доручення. Все це робиться з тактовністю, з високою вимогливістю та систематично.

Другим напрямком роботи по вихованню тактичної поведінки педагога медичного університету є діяльність керівництва щодо зменшення негативних факторів, які впливають на процес спілкування з підлеглими, правильний розподіл робочого часу, озброєння методикою роботи.

Третім, перевіреним засобом формування педагогічного такту є особистий приклад керівництва університету і кафедри. Це пов'язано з тим, що молодий викладач часто копіює ставлення свого керівника до підлеглих. Ось чому важливий особистий приклад керівника у вихованні підлеглих. Саме тому необхідне виховання мотивації, почуття товариства у формуванні тактовної поведінки. Особистий приклад керівника є його силою, яка об'єднує слово й конкретні вчинки.

Четвертим, важливим напрямком у розвитку педагогічного такту є самовиховання, яке означає бажання особистості стати краще, направлено на формування та вдосконалення тактовності, подолання грубості, нестриманості, роздратованості. Необхідна систематична робота молодого викладача над собою щодо виховання волі, підвищення інтелекту, культури мови та інших якостей, які складають психологічну основу такту. В процесі самовиховання педагогічного такту суттєву роль відіграють такі прийо-

ми, як: самоконтроль, самокритика, самоповага. Ефективність цих засобів залежить від цільового і планомірного застосування, від того, як працює педагог над собою відповідно до наміченої програми з попередньо сформульованими правилами.

П'яте. Велике значення має також вдумливе й творче ставлення педагога до роботи зі слухачами, накопичення та осмислення свого досвіду і досвіду роботи колег. Вміння критично осмислювати і оцінювати різні ситуації практики роботи зі студентами, вибирати з цього необхідні уроки для майбутнього, допомагає розвитку необхідних педагогічних якостей.

Шосте. Велику допомогу у формуванні педагогічного такту надає взаємовідвідування колегами лекцій та практичних занять, аналіз особливостей спілкування з оточуючими людьми. Особливо з участю педагогів з високим рівнем розвитку такту, майстрів виховання, які запрошуються з багатьох кафедр нашого університету та інших провідних медичних університетів країни і світу [3].

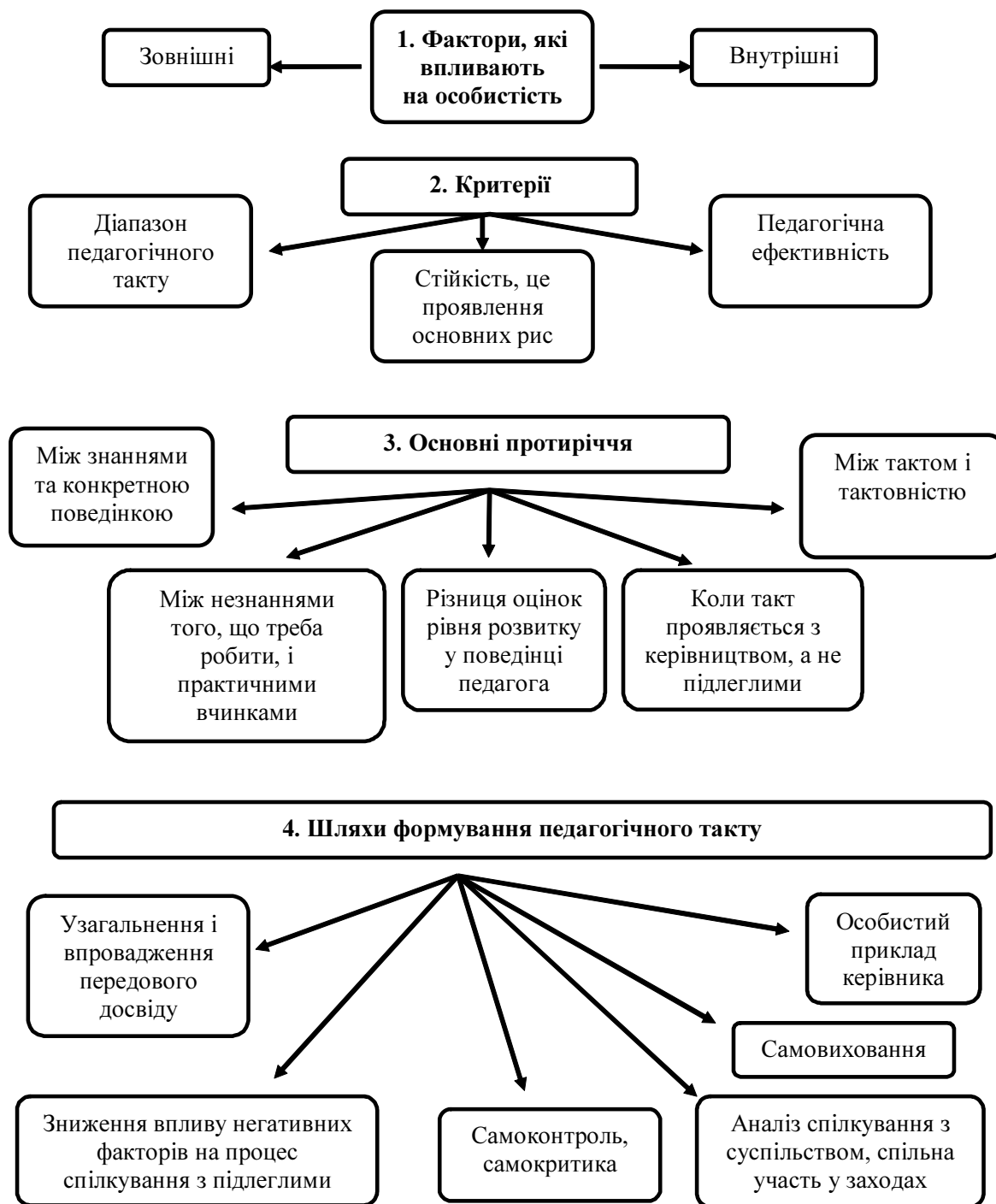
Висновки. Таким чином, педагогічний такт викладача медичного університету, практикуючого лікаря, як професійна якість педагога-медика, є засіб підвищення ефективності виховання, навчання студентів, як необхідна умова успішного виконання ними своїх обов'язків, високого морального і службового авторитету.

Педагогічний такт є складовим елементом педагогічної майстерності викладача, його професійної етики.

Виховання педагогічного такту в університеті розглядається як складова частина рішення загального завдання, формування особистості лікаря-педагога – майстра виховання і навчання студентів. Цей процес здійснюється на основі інтелектуального, естетичного та фізичного виховання викладача медичного університету. Формування та розвиток педагогічного такту – процес складний. Успішне втілення його неможливе без вивчення впливу різних факторів, без глибокого вивчення і узагальнення досвіду діяльності лікарів-педагогів з різним рівнем розвитку такту, без виявлення і аналізу конкретних актів поведінки, і причин прояву безтактовності.

Головна роль у розвитку педагогічного такту викладача медичного університету належить озброєнню педагогів науковими знаннями, систематичному впливу на особистість лікаря-педагога різноманітних засобів і методів виховання зі сторони університету, кафедри, суспільства при умові постійної самостійної роботи над собою.

Схема формування педагогічного такту викладача медичного університету

Література

1. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания: Опыт педагогической антропологии / К. Д. Ушинский // Педагогические сочинения – М. : Педагогика, 1990. – Т. 6. – 528 с.
 2. Шляхи підвищення якості навчального, лікувального процесів на кафедрі нейрохірургії і неврології Одеського державного медичного університету / А. С. Сон, В. В. Доб-

ровольський, Ю. І. Горанський [та ін.] // Медична освіта. – 2010. – №4. – С. 19–21.
 3. Наукові форуми та новітні технології на службі освіти на новому етапі впровадження КМСОНП / В. М. Запорожан, В. Й. Кресюн, О. В. Чернецька, Л. С. Годлевський // Медична освіта. – 2013. – № 3. – С. 44.

Отримано 25.09.14